

NGUYỄN XUÂN TRẠCH

CHĂN NUÔI BÒ SINH SẢN

NHÀ XUẤT BẢN NÔNG NGHIỆP
HÀ NỘI – 2003

LỜI GIỚI THIỆU

Nước ta hiện nay có trên 7 triệu trâu bò, trong đó số lượng đàn bò sản xuất sữa và thịt có năng suất và chất lượng cao còn rất ít. Để phát triển chăn nuôi phục vụ cho sự chuyển dịch cơ cấu trong nông nghiệp và đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của nhân dân về thực phẩm, nhất là sữa và thịt, chúng ta đã nhập nội một số giống bò sữa, bò thịt và cho lai với các giống địa phương, tạo ra các thế hệ con lai có thể vóc và năng suất sữa, thịt được nâng cao rõ rệt. Để góp phần phát triển chăn nuôi bò sinh sản, tác giả đã biên soạn cuốn sách này với nội dung cụ thể như sau:

Chương 1: *Chăn nuôi bò đực giống.* Tác giả đã trình bày một số đặc điểm về giải phẫu của cơ quan sinh dục đực, tinh dịch và đặc biệt phân tích sự điều hoà thần kinh-thể dịch đối với hoạt động sinh dục của bò đực. Ngoài ra, tác giả phân tích các yếu tố ảnh hưởng đến chất lượng tinh dịch. Những kiến thức này có ý nghĩa quan trọng. Hơn nữa, phân nuôi dưỡng, quản lý chăm sóc đực giống và kỹ thuật khai thác tinh dịch là tài liệu quý có thể ứng dụng vào thực tiễn chăn nuôi đực giống.

Chương 2: *Chăn nuôi bò cái sinh sản.* Tác giả đã trình bày đặc điểm cấu tạo cơ quan sinh sản của bò cái, chu kỳ tính, các nhân tố ảnh hưởng cũng như sự điều tiết của thần kinh-thể dịch đối với hoạt động sinh sản của con cái. Phần này đã cập nhật nhiều tài liệu mới. Một nội dung quan trọng là kỹ thuật nuôi dưỡng và chăm sóc bò cái sinh sản, trong đó tác giả có nhiều chỉ dẫn cụ thể để ứng dụng vào thực tiễn sản xuất.

Chương 3: *Nuôi dưỡng bê.* Tác giả đã chỉ ra những đặc điểm sinh trưởng của bê và các nhân tố ảnh hưởng, kỹ thuật nuôi dưỡng và chăm sóc bê. Phần này được trình bày rất cụ thể, giúp cho người nuôi bò có thể áp dụng được dễ dàng.

Chương 4: *Phát hiện động dục và công nghệ thụ tinh nhân tạo.* Đây là khâu quan trọng trong chăn nuôi bò sinh sản. Tác giả đã giới thiệu khá đầy đủ công nghệ đông lạnh và kỹ thuật sử dụng tinh viên và tinh cọng rạ trong thụ tinh nhân tạo. Đó là những tiến bộ kỹ thuật mới đang được ứng dụng ở nước ta. Tài liệu này sẽ rất bổ ích đối với người chăn nuôi cũng như các kỹ thuật viên thụ tinh nhân tạo.

Chương 5 và 6: *Điều khiển động dục và cấy truyền phôi.* Để điều khiển gia súc sinh sản theo kế hoạch cũng như xử lý các trường hợp chậm sinh, vô sinh, hiện nay người ta sử dụng các chế phẩm hormone để gây động dục và rụng trứng. Ngoài ra để đẩy nhanh tốc độ tiến bộ di truyền, việc gây siêu rụng trứng ở đàn bò cao sản và cấy truyền phôi cho các bò khác nhằm nhân nhanh đàn bò cao sản có ý nghĩa quan trọng. Trong tài liệu này tác giả đã giới thiệu khá tỉ mỉ các phương pháp trên. Đây là tài liệu tham khảo tốt và có thể ứng dụng vào sản xuất.

Chương 7: *Bệnh sinh sản và sản khoa.* Trong chăn nuôi bò sinh sản nhất là bò sữa ta thường gặp các bệnh về sinh sản. Trong chương này tác giả đã giới thiệu khá đầy đủ những bệnh sinh sản thường gặp cũng như các phương pháp xử lý và phòng bệnh.

Tóm lại, nghề chăn nuôi bò sinh sản, nhất là bò sữa, ở nước ta đang phát triển mạnh mẽ. Tài liệu này sẽ giúp các bạn đọc tham khảo, nâng cao hiểu biết của mình trong lĩnh vực sinh sản cũng như ứng dụng những kiến thức trên vào thực tiễn chăn nuôi, góp phần giúp nông dân tạo ra nguồn sản phẩm hàng hoá đáp ứng yêu cầu của thị trường đồng thời tăng thêm công ăn việc làm và tăng thu nhập.

GS. TSKH Cù Xuân Dân

LỜI NÓI ĐẦU

Chăn nuôi bò, đặc biệt là bò sữa, hiện đang được khuyến khích phát triển mạnh với nhiều ý nghĩa kinh tế-xã hội quan trọng. Để tăng nhanh số lượng và chất lượng đàn bò thì việc quan tâm đầu tiên là chăn nuôi tốt bò sinh sản nhằm cung cấp nhiều bê con tốt cho tái sản xuất đàn. Đối với bò sữa, sinh sản còn là tiền đề cho việc khai thác sữa.

Cuốn sách nhỏ này nhằm giới thiệu với bạn đọc những hiểu biết cơ bản trong chăn nuôi bò đực và cái sinh sản, nuôi bê, các công nghệ sinh sản (thụ tinh nhân tạo, điều khiển động dục và rụng trứng, cấy truyền phôi) và một số bệnh sinh sản quan trọng.

Với mục đích phổ biến kiến thức cơ bản trong lĩnh vực này, tác giả không dẫn tài liệu tham khảo trong từng nội dung cụ thể để bạn đọc rộng rãi có thể theo dõi được nhẹ nhàng hơn. Các tài liệu chính đã dùng để biên soạn cuốn sách này được ghi rõ trong phần **Tài liệu tham khảo** ở cuối sách. Đây cũng chính là những tài liệu quan trọng mà bạn đọc cần đọc thêm khi muốn tìm hiểu sâu và rộng hơn nữa.

Cuốn sách này không tránh khỏi những khiếm khuyết. Mong được bạn đọc góp ý bổ sung để những lần xuất bản sau được hoàn thiện hơn.

Tác giả

Tiến sĩ Nguyễn Xuân Trạch